



Επιστήμη, Τεχνολογία και Βιομηχανία: Προοπτικές ΟΟΣΑ, Έκδοση 2010

Περίληψη στα ελληνικά

- Η επιστήμη, η τεχνολογία και η καινοτομία αναμένεται να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο κατά την προσπάθεια επίτευξης ταχείας, βιώσιμης και διαρκούς ανάκαμψης από την οικονομική κρίση. Όμως τι συνεπάγεται αυτό για την πολιτική για την επιστήμη και την καινοτομία; Ποια μέτρα λαμβάνουν οι χώρες για να διευρύνουν τις ικανότητές τους σε αυτούς τους τομείς; Ποια θα είναι ενδεχομένως η θέση των αναδυόμενων οικονομιών στο τοπίο της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας;
- Στην έκθεση του ΟΟΣΑ «Επιστήμη, Τεχνολογία και Βιομηχανία: Προοπτικές 2010» γίνεται ανασκόπηση των βασικών εξελίξεων στην επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία στις χώρες μέλη του Οργανισμού και σε μερικές από τις κυρίες αναδυόμενες οικονομίες όπως η Βραζιλία, η Κίνα, η Ινδία, η Νότια Αφρική και η Ρωσία. Χρησιμοποιώντας τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα δεδομένα και δείκτες εξετάζονται θέματα που αποτελούν προτεραιότητες των υπευθύνων χάραξης οικονομικής πολιτικής, όπως οι επιδόσεις στην επιστήμη και την καινοτομία, οι τάσεις των εθνικών πολιτικών για την επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία και ο σχεδιασμός και η αξιολόγηση της πολιτικής για την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένων των αλληλεπιδράσεων των πολιτικών και το «μείγμα πολιτικής». Παρέχεται ξεχωριστή για κάθε χώρα εικόνα των επιδόσεων στην επιστήμη και την καινοτομία, η οποία συσχετίζεται με το οικείο εθνικό πλαίσιο και τρέχουσες προκλήσεις πολιτικής.

Η καινοτομία μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανάκαμψη της οικονομίας

Η επιστήμη, η τεχνολογία και η καινοτομία πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο της διατηρήσιμης ανάκαμψης

Μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση η συμβολή της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας θα είναι ζωτικής σημασίας για τη βιώσιμη και τη διαρκή ανάκαμψη, καθώς και για τις πιο μακροπρόθεσμες προοπτικές μεγέθυνσης των χωρών μελών και μη μελών του ΟΟΣΑ. Οι τομείς αυτοί μπορούν να ανοίξουν νέους δρόμους για την επίλυση μερικών από τα μείζονα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κοινωνίες, και κυρίως τη δημογραφική αλλαγή, τα παγκόσμια ζητήματα υγείας και την κλιματική αλλαγή. Για την αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων είναι ουσιώδες οι χώρες να διατηρήσουν παραγωγικές επενδύσεις στη γνώση. Η επιστήμη, η τεχνολογία και η καινοτομία δεν ήταν ποτέ πιο σημαντικές.

Όμως το τρέχον οικονομικό περιβάλλον είναι δυσχερές...

Εντούτοις, τα οικονομικά γεγονότα των τελευταίων δυο ετών ήταν η πηγή σοβαρών δυσχερειών για την επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία. Οι επιχειρήσεις βρέθηκαν αντιμετώπιζοντας με εξασθένηση της ζήτησης, καθώς και με προβλήματα διαθεσιμότητας πιστώσεων που παρακαλύδουν τις προσπάθειές τους να συνεχίσουν τις δραστηριότητες καινοτομίας. Η κατακόρυφη μείωση του εμπορίου, των ξένων επενδύσεων και της πρόσβασης σε διεθνή χρηματοδότηση είχε επίσης αρνητικές συνέπειες που έπληξαν τις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, οι οποίες παρέχουν στις εταιρείες τεχνική εμπειρογνομοσύνη, πληροφορίες για τις αγορές, επιχειρηματικές επαφές και διεθνείς εταίρους.

...και οι πολιτικές των χωρών του ΟΟΣΑ φαίνονται να αποκλίνουν

Οι χώρες του ΟΟΣΑ αντέδρασαν στις πιέσεις αυτές με διαφορετικούς τρόπους. Ορισμένες εξήγγειλαν περικοπές στις ετήσιες πιστώσεις του προϋπολογισμού για την έρευνα και την ανάπτυξη (E&A) και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, και άλλες ετοιμάζονται να τις μιμηθούν. Κατά συνέπεια, περιορίζονται βραχυπρόθεσμα οι πόροι για τις δραστηριότητες δημόσιας έρευνας και ιδιωτικής E&A, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει μακροπρόθεσμα σε μείωση των ανθρώπινων πόρων στο χώρο της καινοτομίας. Εντούτοις, άλλες, όπως η Αυστρία, η Γερμανία, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Κορέα, αύξησαν πρόσφατα τις επενδύσεις στην επιστημονική βάση, ενισχύοντας τη δημόσια έρευνα και τους ανθρώπινους πόρους, προκειμένου να βελτιώσουν τις μελλοντικές προοπτικές καινοτομίας και μεγέθυνσης. Μεσοπρόθεσμα, η ανάγκη για ευρύτερη δημοσιονομική εξυγίανση ίσως να ασκήσει ακόμα μεγαλύτερη πίεση στην ικανότητα μερικών χωρών του ΟΟΣΑ να διατηρήσουν τις επενδύσεις τους στην επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία.

Η συνολική ροή επενδύσεων στην E&A επιβραδύνθηκε στις χώρες του ΟΟΣΑ...

Στη ζώνη του ΟΟΣΑ ο πραγματικός ρυθμός αύξησης των δαπανών για E&A επιβραδύνθηκε μεταξύ του 2007 και του 2008, με την ετήσια αύξηση να συρρικνώνεται τα τελευταία έτη από περισσότερο από 4% στο 3,1%. Ο αριθμός των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας αυξήθηκε σταθερά με μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξης του 2,4% από το 1995 έως το 2008, αν και η αύξηση ήταν ασθενέστερη κατά τα τελευταία έτη, και ο αριθμός των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (εκ τριμερούς συμβάσεως) στη ζώνη του ΟΟΣΑ μειώθηκε το 2008. Παρομοίως, τα εμπορικά σήματα, τα οποία μετρούν την ανάπτυξη νέων προϊόντων ή νέων διαδικασιών μάρκετινγκ, μειώθηκαν κατά 20% το 2008. Ως ένα βαθμό η συρρίκνωση του αριθμού των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα μπορούσε να αντισταθμιστεί από τη βελτίωση της ποιότητας, και οι επιχειρήσεις ίσως να χρησιμοποιούν άλλες μεθόδους για να προστατέψουν τη βάση γνώσεών τους, όπως το εμπορικό απόρρητο ή τους συνεργατικούς μηχανισμούς πνευματικής ιδιοκτησίας. Θετικό στοιχείο είναι ότι όλες οι χώρες του ΟΟΣΑ, με εξαίρεση τις Ηνωμένες Πολιτείες, αύξησαν τον αριθμό των επιστημονικών άρθρων τους μεταξύ του 1998 και του 2008. Εντούτοις, παραμένει κάποια ανησυχία όσον αφορά το βαθμό που η άρση των προσωρινών δημοσιονομικών κινήτρων – που σε κάποιες περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκαν για να ενισχύσουν την επιστημονική βάση – θα μπορούσε να περιορίσει τις επενδύσεις και τις επιδόσεις.

... ενώ οι επιδόσεις στην επιστήμη και την καινοτομία στις αναδυόμενες οικονομίες συνεχίζουν να αυξάνονται...

Η κατάσταση σε μερικές χώρες μη μέλη του ΟΟΣΑ είναι καλύτερη. Παγκοσμίως, οι δραστηριότητες στην επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία εντείνονται και επεκτείνονται προς περισσότερες περιφέρειες. Οι οικονομίες μη μέλη του ΟΟΣΑ συνεχίζουν να αυξάνουν τις δαπάνες για E&A και έχουν πλέον καταστεί σημαντικοί παράγοντες στον τομέα αυτό. Οι πραγματικές ακαθάριστες εγχώριες δαπάνες της Κίνας για E&A το 2008 ισοδυναμούσαν με το 13,1% του συνόλου του ΟΟΣΑ, σημειώνοντας αύξηση από περίπου 5% το 2001. Οι δαπάνες για E&A της Ρωσικής Ομοσπονδίας που το 2008 ανέρχονταν σε 17 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (σε σταθερές τιμές δολαρίου, ΙΑΔ του 2000) αντιστοιχούσαν στο 2,2% του συνόλου του ΟΟΣΑ, κοντά στα επίπεδα του Καναδά και της Ιταλίας.

...και το ενδιαφέρον εστιάζεται όλο και περισσότερο στις περιβαλλοντικές τεχνολογίες

Οι αυξήσεις αυτές έχουν σημασία. Οι οικονομίες μη μέλη του ΟΟΣΑ που επονομάζονται χώρες «BRICS» (όπως αποκαλούνται από το ακρωνύμιό τους η Βραζιλία, η Ρωσία, η Ινδία, η Ινδονησία, η Κίνα και η Νότια Αφρική) πραγματοποιούν σημαντικές επενδύσεις στις περιβαλλοντικές τεχνολογίες, οι οποίες αποτελούν δυναμικό τομέα με τεράστιο αναπτυξιακό δυναμικό και σαφή πρακτική σημασία για τις παγκόσμιες προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, το νερό και τα τρόφιμα. Το 2007 οι χώρες αυτές εστίαζαν ήδη το ενδιαφέρον τους σε εφαρμογές ανανεώσιμης ενέργειας περισσότερο από ό,τι οι άλλες χώρες, όπως προκύπτει από τον υψηλότερο του μέσου όρου αριθμού τους αιτήσεων χορήγησης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Η ανάπτυξη από τις χώρες «BRICS» δημιουργεί ευκαιρίες και προκλήσεις για τις χώρες του ΟΟΣΑ

Η πρόοδος που επιτελείται στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας στις οικονομίες μη μέλη παρουσιάζει τόσο ευκαιρίες όσο και προκλήσεις για τις χώρες του ΟΟΣΑ. Οι μεγάλες αναδυόμενες οικονομίες αποτελούν μεγάλες αγορές καταναλωτών, νέες πηγές εξειδικευμένων εργαζομένων και ιδεών και νέες ευκαιρίες συνεργασίας. Παράλληλα, η συνακόλουθη αναδιοργάνωση της παραγωγής και της έρευνας ωθεί τις χώρες του ΟΟΣΑ να υιοθετήσουν νέα πλαίσια πολιτικής που στηρίζουν την ανακατανομή των πόρων σε νέες δραστηριότητες και βοηθούν τις επιχειρήσεις να προσαρμοστούν στις νέες ευκαιρίες και αγορές. Όπως ακριβώς οι βελτιωμένες επιδόσεις στην επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία της κάθε μιας χώρας του ΟΟΣΑ είναι πηγή συνδυασμένης ισχύος και ευκαιρία διεύρυνσης του παγκόσμιου αποθέματος γνώσεων για την προώθηση της ανάπτυξης και την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων, έτσι και η αυξανόμενη δραστηριότητα και επάρκεια των οικονομιών μη μελών μπορεί εντέλει να αποφέρει παγκόσμια οφέλη.

Οι πολιτικές για την επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία γίνονται πιο «πράσινες»

Καθώς οι πολιτικές εξελίσσονται με την παγκοσμιοποίηση...

Με πρώτη ματιά οι εθνικές στρατηγικές για την καινοτομία των χωρών του ΟΟΣΑ εμφανίζονται γενικά παρόμοιες, εστιασμένες αφενός στην ενίσχυση της καινοτομίας, προκειμένου να βελτιωθεί η βιομηχανική ανταγωνιστικότητα ιδιαίτερα μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας, και αφετέρου στις θέσεις εργασίας και τα βιοτικά επίπεδα. Οι αναδυόμενες και άλλες οικονομίες μη μέλη επίσης θεωρούν την καινοτομία μέσο για να εκσυγχρονίσουν τις οικονομικές δομές και για να επιτύχουν βιώσιμη ανάπτυξη. Εντούτοις, όπως ακριβώς οι επενδύσεις στην E&A αποκλίνουν, οι πολιτικές για την επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία συνεχίζουν να εξελίσσονται και μπορεί να διαφέρουν σημαντικά ακόμα και μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ.

... οι εθνικές προτεραιότητες στον τομέα της έρευνας γίνονται «πιο πράσινες»

Παράλληλα με αυτό που φαίνεται να συμβαίνει σε πολλές χώρες της ομάδας «BRICS», οι πρόσφατες τάσεις των πολιτικών σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ δείχνουν ότι οι εθνικές στρατηγικές για την έρευνα και την καινοτομία γίνονται πιο «πράσινες». Οι χώρες θέτουν τα περιβαλλοντικά ζητήματα, την κλιματική αλλαγή και την ενέργεια ως κύριες προτεραιότητες της επιστήμης και της καινοτομίας. Η υγεία και η ποιότητα της ζωής συγκαταλέγονται επίσης μεταξύ των κύριων προτεραιοτήτων τους.

Η δημιουργία ικανοτήτων μέσω της διεθνούς συνεργασίας αποκτά όλο και μεγαλύτερη βαρύτητα...

Η βελτίωση της διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων αποτελεί εθνική προτεραιότητα. Η προσοχή φαίνεται να εστιάζεται κυρίως στη βελτίωση της διακυβέρνησης. Ορισμένες χώρες έχουν αναδιοργανώσει τις λειτουργίες των υπουργείων ή των διευθύνσεων για να ενισχύσουν τους δεσμούς μεταξύ της E&A και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή μεταξύ της βιομηχανίας και της έρευνας. Άλλες έχουν διευρύνει τις δομές για να συμπεριλάβουν τους ενδιαφερόμενους φορείς της κοινότητας. Η Γερμανία και οι Σκανδιναβικές χώρες έχουν επίσης δρομολογήσει στρατηγικές για τη διεθνοποίηση του τομέα δημόσιας έρευνας και για την ανάπτυξη της ικανότητάς τους για πολυμερή συνεργασία στην επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία.

...όπως και οι προσπάθειες για τη στόχευση της στήριξης των πολιτικών

Παράλληλα, οι χώρες διατηρούν το κέντρο βάρους στους βασικούς τομείς έρευνας και τις τεχνολογίες γενικής εφαρμογής όπως η βιοτεχνολογία, η ναυτεχνολογία, οι ΤΠΕ, τα νέα υλικά και η προηγμένη μεταποιητική τεχνολογία. Μολονότι η πλειονότητα των χωρών στηρίζει την έρευνα σε αυτές τις τεχνολογίες, καταβάλλονται όλο και περισσότερες προσπάθειες για να βελτιωθεί η στήριξη των πολιτικών σε διαφορετικά στάδια της αλυσίδας αξίας της καινοτομίας (για παράδειγμα μέσω της παροχής κινήτρων για δραστηριότητες E&A υπό τη μορφή χορηγήσεων ή φορολογικών εκπτώσεων, μέσω της ενίσχυσης συγκεκριμένων τεχνολογικών συνεργατικών σχηματισμών ή μέσω της ανάπτυξης επιχειρηματικών κεφαλαίων), προκειμένου να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τις δημόσιες και τις ιδιωτικές επενδύσεις σε αυτές τις αναδυόμενες τεχνολογίες.

Η έμμεση στήριξη αυξάνεται...

Οι χώρες που χρησιμοποιούν φορολογικά κίνητρα είναι περισσότερες από ό,τι πριν από μια δεκαετία και τα προγράμματα είναι πιο γενναιόδωρα από ποτέ. Σήμερα πάνω από 20 χώρες του ΟΟΣΑ παρέχουν φορολογικά κίνητρα για να ενθαρρύνουν την επιχειρηματική E&A (έναντι 12 το 1995 και 18 το 2004). Μεταξύ των χωρών που δε τα χρησιμοποιούν η Γερμανία και η Φινλανδία μελετούν επί του παρόντος την εισαγωγή τους. Οι χώρες μη μέλη του ΟΟΣΑ όπως η Βραζιλία, η Ινδία, η Κίνα, η Νότια Αφρική και η Σιγκαπούρη επίσης παρέχουν γενναιόδωρο και ανταγωνιστικό φορολογικό περιβάλλον για επενδύσεις στην E&A. Η Κίνα παρέχει γενναιόδωρες (γενικές) περικοπές φόρων σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην E&A και είναι εγκατεστημένες σε ορισμένες νέες ζώνες τεχνολογίας ή επενδύουν σε βασικούς τομείς όπως η βιοτεχνολογία, οι ΤΠΕ και άλλους τομείς υψηλής τεχνολογίας.

... εντούτοις, η άμεση χρηματοδότηση παραμένει το επικρατέστερο εργαλείο

Παρόλα αυτά, η άμεση δημόσια χρηματοδότηση μέσω χορηγήσεων, επιδοτήσεων και δανείων παραμένει η πιο συχνή μορφή στήριξης της επιχειρηματικής E&A, με το κέντρο βάρους να μετατοπίζεται όλο και πιο πολύ προς τα ανταγωνιστικά και αξιοκρατικά προγράμματα. Η ισορροπία μεταξύ άμεσης χρηματοδότησης και έμμεσων μέτρων όπως τα φορολογικά κίνητρα για την E&A ποικίλλει ανάλογα με παράγοντες όπως η βιομηχανική δομή μίας χώρας, η παρουσία μεγάλων επιχειρήσεων έντασης E&A, ο βαθμός έντασης E&A και η εξειδίκευση.

Οι κυβερνήσεις πρέπει να συντονίσουν την πολιτική σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο

Η δημόσια στήριξη στην πλευρά της «προσφοράς» της έρευνας και της καινοτομίας παραμένει βασική πτυχή των πολιτικών για την επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία, μολονότι η προσοχή που δίνεται στην πλευρά της «ζήτησης», όπως οι δημόσιες προμήθειες, τα πρότυπα και η συμμετοχή των χρηστών για την ενθάρρυνση της καινοτομίας, συνεχίζει να αυξάνεται. Οι αλλαγές στις διαδικασίες καινοτομίας, ιδιαίτερα αυτές που ωθούνται από την επέκταση της καινοτομίας, η άνοδος νέων παγκόσμιων συντελεστών και παγκόσμιων αλυσίδων αξίας και η τεχνολογική σύγκλιση επίσης επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι εθνικές αρχές χαράσσουν, αναπτύσσουν και εφαρμόζουν τις πολιτικές για τη στήριξη των επιδόσεων στην επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία. Το γεγονός αυτό ασκεί πίεση στις κυβερνήσεις για την παρακολούθηση και την προσαρμογή της αποτελεσματικότητας των εθνικών δομών διακυβέρνησης και πολιτικών για την επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία, προκειμένου να εξασφαλιστεί ο συντονισμός και η συνοχή σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Η στήριξη για τη μη τεχνολογική καινοτομία και την καινοτομία που ωθείται από τους χρήστες αυξάνεται, ιδιαίτερα στον τομέα υπηρεσιών

Η δημόσια στήριξη στη μη τεχνολογική καινοτομία και την καινοτομία που ωθείται από τους χρήστες αυξάνεται σε μερικές χώρες, καθώς αναγνωρίζεται η βαρύτητα της μη τεχνολογικής καινοτομίας, του σχεδιασμού και της καθιέρωσης εμπορικής επωνυμίας (branding) για την ανταγωνιστικότητα, ιδιαίτερα για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των υπηρεσιών. Ειδικότερα, η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Φινλανδία και η Χιλή και από τις χώρες μη μέλη η Βραζιλία προσπαθούν να ευαισθητοποιήσουν τους ενδιαφερόμενους φορείς σε αυτόν τον τομέα και να ενθαρρύνουν τόσο τη μη τεχνολογική όσο και την τεχνολογική καινοτομία.

Η έννοια του «μείγματος πολιτικής» για την καινοτομία πρέπει να εφαρμοστεί για να βελτιωθεί ο συντονισμός και η συνοχή

Η εξεύρεση του κατάλληλου μείγματος πολιτικής αποτελεί πρόκληση...

Οι νέοι στόχοι και το νέο σκεπτικό για τη δημόσια παρέμβαση έχουν δημιουργήσει ένα ευρύτερο σύνολο εργαλείων πολιτικής. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση ενός ακόμα πιο σύνθετου τοπίου πολιτικών, δυσχεραίνοντας κατά συνέπεια την επίτευξη ισορροπίας και συνοχής στο μείγμα πολιτικής. Τα καλά νέα είναι ότι κατά τη διάρκεια των περασμένων δεκαετιών ένας αυξανόμενος αριθμός χωρών κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες για την αξιολόγηση των προγραμμάτων και των εργαλείων που στόχευαν στην προώθηση της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας. Εντούτοις, η επίτευξη ενός «μείγματος πολιτικής» που συνδυάζει ένα φάσμα πολιτικών ορθά προσαρμοσμένο στο υφιστάμενο περιβάλλον και τους εθνικούς στόχους παραμένει πραγματική πρόκληση. Η πρόκληση αυτή θα εμμένει, καθώς το εύρος και το περιεχόμενο των κυβερνητικών πολιτικών εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου ωθούμενα από τις αλλαγές σε εξωτερικούς παράγοντες όπως η παγκοσμιοποίηση και η τεχνολογική πρόοδος, καθώς και από την οικονομική και τη θεσμική ανάπτυξη.

...και χρειάζεται να συνυπολογιστεί η αλληλεπίδραση μεταξύ των διάφορων εργαλείων

Το βασικό ερώτημα κατά την αξιολόγηση ενός μείγματος πολιτικής είναι κατά πόσο είναι κατάλληλο, αποτελεσματικό και αποδοτικό. Στην ιδανική περίπτωση, ένα μείγμα πολιτικής λαμβάνει υπόψη τις ενδεχόμενες (θετικές και αρνητικές) αλληλεπιδράσεις μεταξύ εργαλείων και διασφαλίζει την ισορροπημένη στήριξη για το σύνολο των προκλήσεων που αντιμετωπίζει το σύστημα καινοτομίας μίας χώρας. Το κάθε μείγμα πολιτικής πρέπει να προσαρμόζεται στις εθνικές συνθήκες – τη βιομηχανική δομή ως προς τις δραστηριότητες και το μέγεθος των επιχειρήσεων, το ρόλο των πανεπιστημίων και των δημόσιων ερευνητικών εργαστηρίων κλπ. Η συνοχή των πολιτικών μπορεί να βελτιωθεί μέσω της δημιουργίας φόρουμ στα οποία θα συμμετέχουν πολλοί παράγοντες και θα υποστηρίζονται από συστήματα πληροφορικής και προηγμένες αναλυτικές ικανότητες.

© OECD

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περιλήψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ www.oecd.org/bookshop

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση: rights@oecd.org ή μέσω φαξ: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights/

